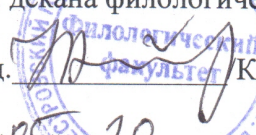

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«Приднестровский государственный университет им. Т. Г. Шевченко»

Филологический факультет

Кафедра украинской филологии

УТВЕРЖДАЮ:
И.о. декана филологического факультета
доц. Кривошапова Н.В./
«05» 10 2018 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

на 2018/2019 учебный год

учебной дисциплины

**«ОСНОВНОЙ ЯЗЫК (ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ КУРС).
СЛОВООБРАЗОВАНИЕ)»**

Направление подготовки:
45.03.01 ФИЛОЛОГИЯ

Профиль подготовки:
«ОТЕЧЕСТВЕННАЯ ФИЛОЛОГИЯ (УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА)»

Для набора 2017 г.
квалификация (степень) выпускника
БАКАЛАВР

Форма обучения:
ОЧНАЯ

Тирасполь 2018

Рабочая программа дисциплины **«Основной язык (теоретический курс). Словообразование)»** /сост. А. А. Дубик – Тирасполь: ГОУ ПГУ, 2018. – 10 с.

Рабочая программа предназначена для преподавания дисциплины **«Основной язык (теоретический курс). Словообразование)»** студентам очной формы обучения по направлению подготовки 45.03.01 «Филология».

Рабочая программа составлена с учетом Федерального Государственного образовательного стандарта высшего образования по направлению подготовки 45.03.01 «Филология», утвержденного постановлением Минобрнауки РФ № 947 от 07.08.2014 г.

Составитель: _____ /А. А. Дубик, ст. преп./

1. Цель и задачи освоения дисциплины

В комплексе дисциплин, обеспечивает профессиональную подготовку учителя украинского языка и литературы различных типов средних учебных заведений, важное место принадлежит курсовые современного украинского литературного языка, в частности словообразования, объектом изучения которого является разноплановые аспекты образования слов в соответствии с тем или иным отношений мотиваций между выходными и производными единицами, классификация производных слов по признакам деривационной структуры и словообразовательных значениями в пределах соответствующих лексико-грамматических классов слов, определения продуктивности отдельных способов и средств словообразования.

Словообразовательные процессы украинского языка ориентированы на формирование лексических единиц различной частеречной природы, прежде всего тех, которые выполняют номинативную функцию и, следовательно, обеспечивают потребность названия конкретных предметов, лиц, абстрактных понятий, признаков, самых действий, процессов.

Словообразование имеет первостепенное значение как сфера языковой действительности, система семантических, формальных показателей которой обеспечивает пополнение словарного состава украинского языка новыми лексическими единицами. Благодаря словообразованию, что пользуется фиксированными языковыми ресурсами (образующими основами и словообразовательных формант), словарный состав украинского языка остается открытой динамической системой.

Системное изучение словообразования предусматривает рассмотрение способов образования слов, их строения с учетом принадлежности к частям речи, характера образующей основы и тех звуковых изменений, которые присущи современной языке. Понимание словообразовательной структуры слова опирается на знания морфемной структуры слова, поэтому эти сведения включены в раздел о словообразовании

Программа курса словообразования современного украинского литературного языка охватывает следующие основные разделы: 1. Морфемика. 2. Словообразование. 3. Морфонология.

2. Место дисциплины в структуре ООП ПО

Данная дисциплина входит в раздел «Б.3. Профессиональный цикл. Базовая (основная) часть. Раздел Б.2.2.» ФГОС по направлению подготовки ВО 45.03.01 «Филология», профиль подготовки «Отечественная филология (украинский язык и литература)»

Курс словообразования современного украинского литературного языка представлен лекционными, практическими и лабораторными занятиями, непосредственно связан с другими профессиональными дисциплинами, к которым относится, прежде всего, историческая грамматика, современный украинский литературный язык, история украинского литературного языка.

3. Требования к результатам освоения дисциплины:

Изучение дисциплины направлено на формирование таких компетенций:

Компетенции	Содержание компетенции
ОПК-2	способностью демонстрировать знание основных положений и концепций в области общего языкознания, теории и истории основного изучаемого языка (языков), теории коммуникации
ОПК-5	свободным владением основным изучаемым языком в его литературной форме, базовыми методами и приемами различных типов устной и письменной коммуникации на данном языке (ОПК-5);

В результате усвоения дисциплины студент должен:

3.1. Знать:

- предмет исследования морфемики, ее задачи;
- различия между морфемой и фонемой, морфемы и слова;
- значение понятия «морф», «аломорфив», «вариант морфемы»;
- основные морфемы украинского языка;
- явления морфемного омонимии, синонимии, антонимии;
- исторические изменения в морфемной структуре слова;
- разница между морфемным и этимологическим анализом слова;
- основные принципы морфемного анализа слова.
- предмет изучения синхронного и диахронного словообразования;
- разницу между словообразованием и формообразованием;
- составляющие элементы словообразовательной структуры слова;
- связь между образующей основой и производным словом;
- отличие словообразовательного значения слова от лексического;
- критерии мотивации;
- признаки словообразовательного типа;
- основные способы словообразования в современном украинском литературном языке;
- порядок словообразовательного анализа слова, его отличие от морфемного анализа;
- словари, с помощью которых осуществляются исследования в области словообразования;
- особенности словообразования каждой части речи;
- переходные явления в системе частей речи.

3.2. Уметь:

- различать синхронный и диахронный аспекты исследования;
- выделять в словах морфы и соотносить их с морфемами;
- характеризовать морфы по всем классификационным признакам;
- выявлять исторические изменения в морфемном строении слова и выяснять их причины;
- пользоваться морфемным, словообразовательным, этимологическим, инверсионным словарями;
- определять словообразовательную структуру слова;
- определять мотивирующую базу и мотивирующую основу;
- определять средства словообразования;
- различать словообразования, формообразования и словоизменение;
- определять и характеризовать морфонологические явления;
- строить и характеризовать по всем признакам словообразовательные типы.
- определять способ создания поданных слов, указывая на их образующую основу и словообразовательный формант;
- образовывать слова от основ приведенных слов с помощью словообразовательных формантов;
- делать словообразовательный анализ слов.
- определять способ образования слов;
- правильно выделять образующие основы и словообразовательные аффиксы слов разных частей речи;
- объяснять значение аффиксов, характерных для каждой части речи;
- образовывать с помощью аффиксов слова различных частей речи;
- распределять части речи по способам словообразования.

3.3. Владеть:

- технологией основных методов и приемов обучения языку, оптимально использовать средства обучения, элементы программирования, алгоритмизации и компьютеризации на уроках языка, исходя из специфики изучаемого.

4. Структура и содержание дисциплины (модуля)

4.1. Распределение трудоемкости в з.е./ч по видам аудиторной и самостоятельной работы студентов по семестрам:

Сем.	Количество часов						Форма итогового контроля
	Трудоекость в з.е./ч	В том числе					
		аудиторных				Сам.работа(подготовка к экзамену)	
		Всего	Лекц ии	Лаб раб	Практич занятия		
4	3 з.е.	60	20	10	30	21	Экзамен (27)
Всего	3 з.е./108 год	60	20	10	30	21	Экзамен (27)

4.2. Распределение видов учебной работы и их трудоемкости по разделам дисциплины:

№ раздела	Наименование разделов	Количество часов				
		Всего	Аудиторная работа			Внеауд. работа (СР)
			Л	ПЗ	ЛР	
1	Морфеміка і морфемологія	24	8	12	4	7
2	Словотвір і словотворення	24	8	12	4	7
3	Морфонеміка і морфонологія	12	4	6	2	7
Всего		60	20	30	10	21 (27экзамен)

4.3. Тематический план по видам учебной деятельности

Лекции

№ п/п	№ Раздела дисциплин.	К-во часов	Тема лекционного занятия	Уч.-нагляд. пособия
1	1	2	<i>Основні поняття морфеміки і морфонології.</i> 1.Поняття про морфеміку і морфемологію. 2.Морф і морфема. 3.Аломорфи і варіанти морфем. 4.Класифікація морфем	таблиці
2	1	2	<i>Види морфем</i> 1.Корінь і афікси. 2.Функції, семантика і структура афіксів. 3.Походження афіксів. 4.Афікси субстанціальні і нульові. 5.Афікси регулярні і нерегулярні. 6.Афікси продуктивні і непродуктивні. 7.Інфікси.	таблиці
3	1	2	<i>Походження афіксів</i> 1.Суфікси. Походження суфіксів. 2.Префікси. Походження префіксів.	таблиці

			3.Закінчення. 4.Інтерфікси. 5.Основа.	
4	1	2	<i>Зміни в морфеміці слова</i> 1.Історичні зміни в морфеміці. 2.Загальні зміни в морфеміці. 3.Запозичення морфем. 4.Запозичені префікси і суфікси. 5.Історичні зміни в структурі слова.	
5	2	2	<i>Основні поняття словотворення і словотвору</i> 1.Поняття про словотворення і словотвір. Місце словотвору в системі наук про мову. 2.Словотворення, формотворення, словозміна. 3.Словотвірні ресурси. Типи словотворення. 4.Твірна база і словотвірні засоби. 5.Поняття про формант. Основні види формантів. 6.Словотвірна мотивація. (похідність). Ознаки похідності. 7.Особливості семантичної мотивації. Різновиди семантичних відношень. 8.Словотвірний тип. Словотвірне значення. Класифікація словотвірних типів. 8.Словотвірна структура слова. 9.Твірна основа.	таблиці
6,7	2	4	<i>Способи словотворення</i> 1.Способи словотворення в українській мові. 2. Афіксальні способи словотворення. 3.Неафіксальні способи словотворення. 4.Система синхронного словотворення.	таблиці
8	2	2	<i>Словотвір частин мови</i> 1.Словотворення іменників. 2.Словотвір прикметників. Субстантивація. 3.Словотвір займенників. Проніміналізація. 4. Словотвір дієслів. 5.Словотвір числівників. 6.Словотвір прислівників. Адвербіалізація. 7. Словотвір прийменників. Препозиціоналізація. 8.Словотвір сполучників. Кон'юнкціоналізація. 9.Словотвір часток. Партикуляція. 10. Словотвір вигуків. Інтер'єктивізація.	таблиці
9	3	2	<i>Основні поняття морфонемики і морфонології</i> 1.Поняття про морфонемику і морфонологію. 2. Морфонологічні явища. Системний характер морфонологічних явищ. Функції морфонологічних явищ. Універсальність морфонологічних явищ. 3. Морфонемика як наука. Предмет морфонології. Статус морфонологічних явищ у мові і морфонології у лінгвістиці. 4. Морфонема як морфонологічна одиниця. Поняття основи в морфонології. 5. Сполучуваність морфем. Валентні позиції. Закономірності сполучуваності морфем. Обмеження	Таблиці

10	3	2	сполучуваності морфем. <i>Морфонологічні явища.</i> 1. Типи морфонологічних явищ.. Засоби підготовки словотвірних морфів до сполучуваності 2. Елізія (усічення). Типи структурних усічень. 3. Інтерфікація. Взаємодія елізії та інтерфіксації. Вживання інтерфіксів 4. Способи поєднання морфів. Аглютинація. Фузія. Накладання (інтерференція) морфів. 5. Морфонологічне чергування. 6. Наголос як морфонологічне явище.	таблиці
Всього		20		

Практические занятия

№ п/п	№ раздела дисципли.	К-тво часов	Тема практического занятия	Уч.-нагляд. пособия
1, 2	1	4	Морф і морфема. Аломорфи і варіанти морфем	Методичні рекомендації
3, 4	1	4	Класифікація морфем Походження морфем	Методичні рекомендації
5	1	2	Історичні зміни в структурі слова	Методичні рекомендації
6	1	2	Особливості морфемного аналізу слова	Методичні рекомендації
7	2	2	Типи словотворення	Методичні рекомендації
8, 9	2	4	Твірна основа Словотвірний тип	Методичні рекомендації
10, 11	2	4	Способи словотворення в українській мові	Методичні рекомендації
12	2	2	Особливості словотвірного аналізу слова	Методичні рекомендації
13, 14	3	4	Морфонологічні явища	Методичні рекомендації
15	3	2	Контрольна робота	Методичні рекомендації
Всього		30		

Лабораторные

№ п/п	Тема лабораторного заняття	К-во час.
1	Морф, аломорф, варіант морфеми	2
2	Явище морфемної синонімії, омонімії, антонімії	2
3	Історичні зміни в морфемній структурі слова	2
4	Твірна основа і похідні слова. Ознаки словотвірного типу. Словотвірні гнізда	2
5	Морфонологічні явища: елізія, інтерфіксація, аглютинація, фузія, інтерференція, морфонологічне чергування	2
Всього:		10

Самостоятельная работа студента

Раздел дисцип.	№ п/п	Тема и вид СРС	Трудоемкость (в часах)
Морфеміка і морфемологія	1	Індоевропейські суфікси. Праслов'янські суфікси. Східнослов'янські суфіксальні морфеми. Власне українські суфікси.	4
	2	Архаїзація службових морфем.	2
	3	Деетимологізація. Основні шляхи розвитку морфеміки. Морфемні словники.	1
Словотвір і словотворення.	4	Словотвірні ресурси. Типи словотворення. Сучасні тенденції розвитку словотвору	2
	5	Конфікси. Конверсія	
	6	Відсубстантивні і відад'єктивні суфіксальні іменники, дієслова.	2
	7	Відсубстантивні і відад'єктивні префіксально-суфіксальні дієслова. Префіксально-нульове творення прислівників	2 1
Морфонеміка і морфонологія	8	Функції морфонологічних явищ. Універсальність морфонологічних явищ. Морфонема як морфонологічна одиниця.	2
	9	Поняття основи в морфонології. Валентні позиції.	2
	10	Морфонологічні явища і семантика.	3
Всього:			21

5. Приблизительная тематика курсовых проектов современного украинского литературного языка.

1. Антоніми в прислів'ях і приказках.
2. Складні прикметники у творах О. Гончара.
3. Оноастичний простір роману П. Загребельного «Диво».
4. Тропеїчне мовлення Ірен Роздобудько.
5. Фразеологізми у творах М. Стельмаха.
6. Зменшено-пестливі суфікси у творах для дітей Лесі Українки.
7. Синоніми у поетичній творчості І. Франка.
8. Вставні слова, словосполучення і речення у творах Г. Тютюнника.
9. Дендроніми у народних казках.
10. Порівняння у народних казках

6. Образовательные технологии

Семестр	Вид занять (Л, ПР, ЛР)	Использование интерактивных образовательных технологий	К-во часов
4	ПР	Пізнавальні («Ділова гра», «Імітаційна модель»), коло ідей	2
	ПР, ЛР	Експертно-аналітична робота з візуальним матеріалом, виконання письмових завдань, експрес-опитування.	4
	Пр, ЛР	Тестові завдання, електронні види тестування	2
	ПР	Дискусії на задану тему	2

	ПР	Обговорення вивченого матеріалу в малих проблемних групах	2
	Всього		12

7.Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов (см. ФОС)

Види підсумкового контролю:

Види итогового контролю:

Зачет - не передусмотрено

Екзамен - проводиться в тестовой форм

8. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины (модуля)

8.1. Основная литература:

1. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови: Нариси із словозміни та словотвору.- Ужгород, 1960.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія.- К.: Вища шк., 1999.
3. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – Одеса, 1991.
4. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К., 1998.
5. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. А.П.Грищенка. – К.: Вища шк, 1999. – С.189-197.
6. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. М.Я.Плющ. – К.: Вища шк., 1994.

Словари

1. Український правопис. – К., 1993.
2. Етимологічний словник української мови. – К., 1982-2003. – Т.1-4.
3. Інверсійний словник української мови. – К., 1985.
4. Полюга Л.М. Словник українських морфем. - К., 2001.
5. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1995.
6. Словник іноземних слів / За ред. О.С.Мельничука. – К., 1993.

Дополнительная литература

1. Лукінова Т.Б. До семантики давніх слов'янських консонантних основ // Мовознавство. – 2003. - № 2-3.
2. Сікорська З. С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова. – 2004. - №3
3. Безпояско О.К., Городенська К.Г. Морфеміка української мови. – К., 1987.
4. Соболева П.А. Словообразовательная полисемия и омонимия. – М., 1974.
- 5.Задорожний В.А. Акцентна альтернація при видоутворенні як словотвірний чинник // Українська мова. – 2004. - №3-4.
6. Плющ М.Я. Словотворення та вивчення його в школі. – Київ, 1985.
- 7.Кващук З.А. Вивчаємо словотвір // Дивослово. – 2005.- № 6 (379).
- 8.Городенська К.Г., Горпинич В.О. Українська словотвірна дериватологія. // Мовознавство. – 2004, - №4-5.
9. Аліференко М.Ф. Відфраземне словотворення: Збірник «Питання граматичної будови української мови». – К.: КДП 1, 1979.
10. Карпенко Ю.О. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору// Мовознавство. – 1991. - № 4.
11. Клименко Н.Ф. Осново- і словоскладання у процесах номінації сучасної української мови // Українська мова. – 2004. - № 3-4.
12. Клименко Н.Ф. Структурно-семантичні та функціонально-прагматичні аспекти аббревіатур-новоутворень у сучасній англійській мові// Південний архів. – 2007.
13. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1985.

14. Тихонов А.Н. Словообразовательный словарь русского языка. – М., 1985. – Т. 1-2.
15. Арполенко Г.П., Городенська К.Г., Щербатюк Г.Х. Числівник української мови. – К., 1980.
16. Ващенко В.С. Явище переходу в системі частин мови // Українська мова в школі. – 1953. - №6.
17. Грещук В. Український відприкметниковий словотвір. – Івано-Франківськ, 1995.
18. Рембецька О.І. Взаємодія словотворчих афіксів –ач- та –ник-/-льник- на позначення осіб за професією // Південний архів. – 2005.
19. Товстенко В.П. Функціонально-стильова диференціація іменникових суфіксів із значенням збільшеності-експресивності // Українська мова. – 2003. - № 1.

8.3. Программное обеспечение и Интернет-ресурсы

<http://pidruchniki.com/>
<http://ru.wiktionary.org/>
<http://ru.wiktionary.org/>

8.4. Методические указания и материалы по видам занятий

Учебная дисциплина обеспечена учебно-методической документацией и материалами, которые находятся в библиотеке кафедры.

1. Дубик А.О. Навчально-методичний посібник з сучасної української літературної мови: морфеміка, словотвір, морфологія (для студентів філологічного факультету, які навчаються за спеціальністю «Українська мова, література та іноземна мова»). – Тирасполь: Вид-во Придністр. Ун-ті, 2009. – 80с.

9. Материально-техническое обеспечение дисциплины (модуля):

Приднестровский государственный университет им. Т. Шевченко, Институт языка и литературы имеет столь необходимое материально-техническое обеспечение для выполнения этой программы:

- доступ к сети Интернет во время самостоятельной работы;
- наличие специальных аудиторий, оборудованных мультимедийной аппаратурой;
- библиотечный фонд университета, центра украинской культуры, кафедры украинской филологии;
- тест задания для проверки знаний по дисциплине «Историческая грамматика»;
- мультимедийный проектор с экраном для презентаций.

10. Методические рекомендации по организации изучения дисциплины (см. ФОС)

11. Технологическая карта дисциплины

Курс 2 группа ФФ17ДР62УА семестр 4

Преподаватель-лектор - ст. преподаватель А.А. Дубик

Преподаватель, проводящий практические занятия, - ст. преподаватель А.А. Дубик

Модульно-рейтинговая система оценки знаний, умений и навыков учащихся не введена

Составитель:

ст. преподаватель

А.А. Дубик

Зав. кафедрой
украинской филологии
к.ф.н., доцент

Е.Л. Якимович